

Sygn. akt IV U 379/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2018 roku

Sąd Okręgowy w Tarnowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Natalia Lipińska

Protokolant: sekr. sądowy Anna Dorecka

po rozpoznaniu w dniu 26 listopada 2018 roku w Tarnowie na rozprawie

sprawy z odwołania A. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 23 marca 2018 roku nr (...)

w sprawie A. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującemu się A. P. prawo do emerytury od dnia 22 lutego 2018 roku.

Sygn. akt IV U 379/18

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 26 listopada 2018 r.

Decyzją z dnia 23 marca 2018 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm.) oraz przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 22 lutego 2018 r., odmówił A. P. przyznania prawa do emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że ubezpieczony nie spełnia wymogów określonych w art. 184 powołanej ustawy, od wystąpienia których uzależnione jest nabycie prawa do emerytury, ponieważ na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udokumentował 15-letniego stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a jedynie 14 lat, 9 miesięcy i 15 dni takiej pracy.

Decyzja ta została zaskarżona odwołaniem przez A. P., który domagał się jej zmiany i przyznania mu prawa do emerytury. W uzasadnieniu odwołujący podał, że na dzień 1 stycznia 1999 r. wykazał co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach, ponieważ pracę taką wykonywał również od 15 czerwca 1989 r. do 14 lipca

1990 r. na kolei w prywatnej odlewni żeliwa jako formierz-odlewnik oraz od 16 lipca 1990 r. do 1 lipca 1991 r. w Lasach Państwowych jako drwal. W kolejnych pismach procesowych odwołujący podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie (k. 20-23, 52, 71-72).

W piśmie procesowym z dnia 25 września 2018 r. odwołujący wskazał, że pracę w szczególnych warunkach realizował również od 12 listopada 1996 r. do 18 listopada 1996 r. w (...) B., kiedy był spawaczem (k. 52).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. wniósł o jego oddalenie. Uzasadniając swoje stanowisko organ rentowy podkreślił, że odwołujący nie przedłożył świadectw wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W kolejnych pismach procesowych ZUS podtrzymał swoje stanowisko (k. 42, 61).

Bezsporne w niniejszej sprawie było, że odwołujący A. P., w dniu (...) ukończył 60 lat życia.

W dniu 22 lutego 2018 r. ubezpieczony wystąpił do ZUS z wnioskiem o emeryturę.

Na dzień 1 stycznia 1999 r. wnioskodawca udokumentował w postępowaniu przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych 23 lata, 5 miesięcy i 29 dni okresów składkowych, 1 rok, 5 miesięcy i 17 dni okresów nieskładkowych oraz 3 miesiące i 16 dni tzw. okresów uzupełniających, co dało mu łącznie 25-letni okres ubezpieczenia. Wykazał też staż pracy

w szczególnych warunkach w wymiarze 11 lat, 11 miesięcy i 25 dni z tytułu zatrudnienia

od 1 września 1973 r. do 30 listopada 1982 r. w (...)

w D. i od 1 grudnia 1983 r. do 15 czerwca 1989 r. w (...).

W toku postępowania sądowego, ZUS doliczył odwołującemu do stażu pracy w szczególnych warunkach okres zatrudnienia od 6 grudnia 1982 r. do 19 listopada 1983 r. (11 miesięcy

i 15 dni) w Zakładach (...) w T. na stanowisku pomocnika maszynisty pojazdu trakcyjnego i okres zatrudnienia od 16 lipca 1990 r.

do 31 stycznia 1991 r. (6 miesięcy i 6 dni) w Nadleśnictwie D.

na stanowisku stałego robotnika leśnego-drwala, co dało mu łącznie 13 lat, 5 miesięcy

i 26 dni takiej pracy.

Zaskarżoną decyzją z dnia 23 marca 2018 r. (...) Oddział w T. odmówił A. P. przyznania prawa do emerytury, ponieważ dzień 1 stycznia 1999 r. ubezpieczony nie udowodnił co najmniej 15-letniego stażu pracy w szczególnych warunkach.

Ubezpieczony nie jest członkiem OFE.

(okoliczności bezsporne)

Sąd ustalił ponadto następujący stan faktyczny sprawy:

Od 15 czerwca 1989 r. do 14 lipca 1990 r. odwołujący był zatrudniony w Odlewni (...) Spółka Cywilna w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku formierza-odlewnika. Odlewnia zajmowała się produkcją grzejników żeliwnych. Jedni pracownicy formowali rdzenie z piasku i żywicy, suszone następnie w suszarni, a inni mieszały masę formowniczą z pyłu węglowego. Masę wkładało się do form, a w środek masy wysuszone rdzenie. Następnie składało się dwie połówki form i przygotowywało się je

do zalania roztopionym żeliwem. Zalewanie form płynnym żeliwem odbywało się ręcznie.

Na 250 grzejników trzeba było przygotować 500 form i 500 rdzeni. Na hali znajdował się również piec, w którym jeden z pracowników topił żeliwo. Jednorazowo topienie żeliwa trwało 6-7 godzin. Na hali panowała temperatura nawet do ponad 40 stopni Celsjusza. Drugiego pieca używano w razie awarii pierwszego. Na hali tylko jedna osoba pracowała w charakterze piecowego, a pozostałe osoby, w tym odwołujący, zajmowały stanowiska formierza-odlewnika. Do obowiązków odwołującego należało zmieszanie masy formierskiej

z cementu, betoniku i innych składników. Następnie z masy tej odwołujący na wibratorach formował grzejniki żeliwne. Formy ważyły kilkadziesiąt kilogramów. Odwołujący zalewał też formy z przygotowanymi wcześniej rdzeniami płynnym żeliwem. Czynności te wykonywał stale i w pełnym wymiarze godzin. W ciągu dnia nie był kierowany do realizowania żadnych innych prac.

dowód:

- świadectwo pracy z dnia 14.07.1990 r.- k. 17 akt ZUS,
- zeznania świadka E. K.- 00:39:56-00:52:32,
- zeznania odwołującego A. P.- k. 17v-18,

Od 1 lutego 1991 r. do 1 lipca 1991 r. odwołujący pracował w Przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjno-Handlowym (...) Spółka z o.o. z siedzibą w T.

w pełnym wymiarze godzin na stanowisku stałego robotnika leśnego-drwala. Spółka ta powstała na skutek przekształceń z Nadleśnictwa D.. Praca odwołującego polegała na przenoszeniu do najbliższej drogi, gdzie znajdował się podjazd, naciętych uprzednio przez pilarzy kloce z drewna. Odwołujący przenosił jednorazowo kloce, które ważyły 70 kilogramów. W ciągu jednej dniówki był w stanie przenieść około 10 metrów sześciennych drewna. Odwołujący znosił drewno i układał w stosy w odległości do 25 metrów od drogi tak, aby umożliwić „zrywce” wywózkę drewna. Zrywka drewna polegała na ładowaniu drewna, które było ułożone w stosy, na wóz. Odwołujący układał cały stos drewna na wozie i podwoził go do drogi wywozowej do miejsca, gdzie mógł podjechać samochód. Drwal nie ścinał drzewa. Zajmował się tym pilarz. Drwal wykonywał każdą inną, poza ścinaniem drzewa, pracę w lesie. Odwołujący „łupał” kloce siekierami, żeby mógł je potem przenieść. Poza tym, jako robotnik leśny kopał w lesie rowy odwadniające. W lesie pracował przez 8 godzin dziennie od 7:00 do 15:00.

dowód:

- świadectwo pracy z dnia 01.07.1991 r.- k. 21 akt ZUS,
- zeznania świadka K. W.- 00:54:50-01:13:53,
- zeznania odwołującego A. P.- k. 18,

Od 2 lipca 1991 r. do 29 czerwca 1994 r. odwołujący był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Budowlano-Produkcyjnym (...) Spółka z o.o. w T.

na stanowiskach ślusarza i blacharza-dekarza. Od 2 lipca 1994 r. do 31 grudnia 1994 r. pracował na budowie eksportowej w Rosji, gdzie wysłany został przez (...). Na budowie eksportowej wykonywał prace ślusarskie i blacharskie. Robił parapety, jako dekarz układał blachę na dachach i wykonywał obróbkę blacharską. Jeżeli istniała taka potrzeba, pracował z łopata i przenosił różne rzeczy. Od 10 kwietnia 1995 r. do 7 września 1995 r. był zatrudniony w (...) z o.o. na stanowisku ślusarza.

Od 6 września 1995 r. do 10 marca 1996 r. pracował w Hucie (...)

w T., ostatnio na stanowisku ślusarza-mechanika. Od 27 czerwca 1996 r. do 9 września 1996 r. był zatrudniony w (...) Spółka z o.o. w D. na stanowisku spawacza-ślusarza. Od 11 września 1996 r. do 31 października 1996 r. pracował w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Handlowo-Usługowym (...) Sp. z o.o. w T. jako spawacz, ślusarz, dekarz i robotnik budowlany.

dowód:

- świadectwa pracy z dnia: 29.06.1994 r., 07.09.1995 r., 11.03.1996 r., 09.09.1996 r. i 31.10.1996 r.- k. 25, 31, 33-35, 39, 41 akt ZUS,

- zeznania odwołującego A. P.- k. 18-18v,

Od 12 listopada 1996 r. do 18 listopada 1996 r. odwołujący był zatrudniony w (...) S.A. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku spawacza.

W ciągu dnia odwołujący realizował prace spawalnicze przy zbiorniku, jaki znajdował się na terenie Zakładów (...) w T.. Odwołujący posiada uprawnienia spawacza CO 2, elektroda, mma i (...).

dowód:

- świadectwo pracy z dnia 18.11.1996 r.- k. 43 akt ZUS,
- zeznania odwołującego A. P.- k. 18,

Od 15 grudnia 1996 r. do 15 stycznia 1997 r. odwołujący pracował w (...)

Sp. z o.o. w T., zajmującej się produkcją śrub i nakrętek, jako pomocnik operatora prasy do produkcji nakrętek. Od 10 lutego 1997 r. do 30 kwietnia 1998 r. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) S.A. K. w charakterze spawacza, ślusarza i monter.

dowód:

- świadectwa pracy z dnia: 15.01.1997 r. i 30.04.1998 r.- k. 45, 47 akt ZUS,
- zeznania świadka M. C.- 00:17:44-00:36:44,
- zeznania odwołującego A. P.- k. 19,

Od 24 marca 1998 r. do 27 kwietnia 1998 r. odwołujący pracował w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w K. w pełnym wymiarze godzin na stanowisku spawacza. W świadectwie pracy z dnia 27 kwietnia 1998 r. z tego okresu zatrudnienia odnotowano, że jeden dzień, tj. 15 kwietnia 1998 r., to dzień nieusprawiedliwiony, niepłatny. Spółka zajmowała się produkcją kontenerów z blachy na różne zbiory do Niemiec. W okresie zatrudnienia w tej Spółce, odwołujący zajmował się w ciągu dnia stale i w pełnym wymiarze godzin spawaniem blaszanych kontenerów. Pracę wykonywał na hali na R. w K.. W ciągu dnia nie był kierowany do realizowania żadnych innych prac.

dowód:

- świadectwo pracy z dnia 27.04.1998 r.- k. 49 akt ZUS,
- zeznania odwołującego A. P.- k. 18v,

Od 25 maja 1998 r. do 25 sierpnia 1998 r. odwołujący był zatrudniony na budowie eksportowej w Niemczech, gdzie wysłany został przez (...) S.A. w K.. Na budowie eksportowej pracował w zakładzie produkcji kontenerowych cepeenów E. jako spawacz, ślusarz i monter.

dowód:

- świadectwo pracy z dnia 26.08.1998 r.- k. 51 akt ZUS,
- zeznania odwołującego A. P.- k. 19,

Stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów, zeznania świadków i odwołującego.

Sąd pozytywnie ocenił dowody z dokumentów, których autentyczność oraz wiarygodność, jak również poprawność materialna i formalna nie budziły wątpliwości, zaś ich treść i forma nie były kwestionowane przez strony

postępowania. Brak było zatem jakichkolwiek podstaw, także takich, jakie należałoby uwzględnić z urzędu, aby dokumentom tym odmówić właściwego im znaczenia dowodowego.

Sąd w całości dał wiarę zeznaniom E. (...) oraz słuchanego w charakterze strony A. P., którzy wskazali na okoliczności istotne

z punktu widzenia rozstrzygnięcia, dotyczące rodzaju, charakteru i warunków pracy ubezpieczonego w spornych okresach zatrudnienia w Odlewni (...) Spółka Cywilna i w Przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjno-Handlowym (...) Spółka z o.o. z siedzibą w T.. Odwołujący opisał ponadto na czym polegała jego praca w (...) S.A. i w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o.

w K.. Zeznania te zasługiwały na walor pełnej wiarygodności, gdyż były wewnętrznie spójne, logiczne, a przy tym przekonujące w świetle zasad logiki i doświadczenia życiowego. Z zeznań tych ponad wszelką wątpliwość wynika, że w spornych okresach zatrudnienia

od 15 czerwca 1989 r. do 14 lipca 1990 r. w Odlewni (...) Spółka Cywilna na stanowisku formierza-odlewnika, od 1 lutego 1991 r. do 1 lipca 1991 r.

w Przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjno-Handlowym (...) Spółka z o.o.

z siedzibą w T. na stanowisku stałego robotnika leśnego-drwala, od 12 listopada

1996 r. do 18 listopada 1996 r. w (...) S.A. na stanowisku spawacza i od

24 marca 1998 r. do 27 kwietnia 1998 r. w Przedsiębiorstwie (...)

Sp. z o.o. w K. również na stanowisku spawacza odwołujący pracował

w szczególnych warunkach. Zeznania świadków i ubezpieczonego korespondowały z treścią dokumentów. Wiarygodne były również zeznania świadka M. C., który opisał na czym polegała praca odwołującego w (...) Spółce z o.o. w T., zajmującej się produkcją śrub i nakrętek. Z zeznań świadka i odwołującego wynikało, że w okresie tego zatrudnienia od 15 grudnia 1996 r. do 15 stycznia 1997 r., a zatem obejmującego tylko miesiąc, ubezpieczony był pomocnikiem operatora prasy do produkcji nakrętek,

co potwierdza treść świadectwa pracy z dnia 15 stycznia 1997 r. Pracy tej Sąd nie uznał

za wykonywaną w szczególnych warunkach i zeznania świadka M. C. nie miały wpływu na rozstrzygnięcie.

Pozostałe okoliczności sprawy Sąd uznał za bezsporne, gdyż nie były w żaden sposób kwestionowane przez strony, zaś dokumenty przedstawione na ich stwierdzenie nie budziły wątpliwości Sądu co do ich autentyczności.

Sąd rozważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do rozstrzygnięcia, czy odwołującemu A. P. przysługuje prawo do emerytury w obniżonym wieku z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Stosownie do treści art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm.), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli: 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat- dla kobiet i 65 lat- dla mężczyzn oraz 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia

do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

Wymagany w art. 184 ust. 1 pkt 2 okres składkowy i nieskładkowy przewiduje

art. 27 powołanej ustawy, w świetle którego wynosi on co najmniej 20 lat dla kobiet

i 25 lat dla mężczyzn.

Przepis art. 32 ustawy statuuje natomiast, iż ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ust. 1. Zgodnie z dyspozycją tego przepisu- za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Stosownie do treści art. 32 ust. 4 ustawy, wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Mowa tu o rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Jak wynika z § 1 wskazanego rozporządzenia, stosuje się je do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia.

W myśl § 2 ust. 1, okresami uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu uważa się okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (ust. 2).

Zgodnie zaś z § 4 ust. 1, prawo do emerytury nabywa pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A rozporządzenia, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz legitymuje się wymaganym okresem zatrudnienia, w tym co najmniej okresem 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Bezsporne w niniejszej sprawie było, że odwołujący osiągnął wiek 60 lat, posiadał na dzień 1 stycznia 1999 r. wymagany 25-letni okres ubezpieczenia i nie jest członkiem OFE. Rozstrzygnąć natomiast należało, czy odwołujący legitymuje się co najmniej 15-letnim stażem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W postępowaniu przed organem rentowym ubezpieczony wykazał taki staż w wymiarze 11 lat, 11 miesięcy i 25 dni. W toku postępowania sądowego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych doliczył odwołującemu do stażu pracy w szczególnych warunkach okres zatrudnienia od 16 lipca 1990 r. do 31 stycznia 1991 r. (6 miesięcy i 6 dni) w Nadleśnictwie D. na stanowisku stałego robotnika leśnego-drwala oraz okres zatrudnienia od 6 grudnia 1982 r. do 19 listopada 1983 r. (11 miesięcy i 15 dni) w Zakładach (...) w T. na stanowisku pomocnika maszynisty pojazdu trakcyjnego, co dało mu łącznie 13 lat, 5 miesięcy i 26 dni takiej pracy.

Rację ma ZUS twierdząc, że odwołujący nie spełnia warunków do przyznania mu prawa do emerytury kolejowej z art. 40 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. W myśl tego przepisu, kolejowa emerytura przysługuje pracownikowi kolejowemu urodzonemu przed dniem 1 stycznia 1949 r., który spełnia łącznie następujące warunki: 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący dla kobiet 55 lat, mężczyzn 60 lat; 2) ma okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety i 25 lat dla mężczyzny, w tym co najmniej 15 lat zatrudnienia na kolei, łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia na kolei, o których mowa

w art. 44-45. Ubezpieczony ukończył co prawda 60 lat życia, legitymuje się co najmniej 25-letnim okresem ubezpieczenia, ale nie wykazał co najmniej 15 lat zatrudnienia na kolei, a jedynie 14 lat, 9 miesięcy i 15 dni takiej pracy. Dlatego, Zakład rozważał możliwość przyznania odwołującemu emerytury w obniżonym wieku z art. 184 ustawy emerytalno-rentowej. Organ rentowy uznał za udowodniony przez ubezpieczonego na dzień 1 stycznia 1999 r. staż pracy w szczególnych warunkach w łącznym wymiarze 13 lat, 5 miesięcy i 26 dni. Do wykazania co najmniej 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach brakowało zatem odwołującemu 1 roku, 6 miesięcy i 4 dni.

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego Sąd uznał, że na dzień 1 stycznia 1999 r. odwołujący legitymuje się co najmniej 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach.

W orzecznictwie podkreśla się, że w spornych przypadkach uwzględnienie okresów wykonywania pracy szkodliwej lub uciążliwej, wymaganej do przyznania emerytury w niższym wieku emerytalnym, następuje po ustaleniu rzeczywistego zakresu obowiązków ubezpieczonego oraz wykonywania przez niego szkodliwego zatrudnienia bezpośrednio, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Ocena wykonywania pracy szkodliwej „stale i w pełnym wymiarze czasu pracy” powinna być racjonalna i odnosić się do konkretnego rodzaju pracy i cech charakteryzujących sposób jej faktycznego świadczenia u danego pracodawcy (por. wyrok SN z dnia 4 listopada 2015 r., I UK 509/14, LEX nr 1929077).

Z przywileju przejścia na emeryturę w niższym wieku emerytalnym, przysługującego pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, mogą zatem korzystać wyłącznie pracownicy, którzy byli rzeczywiście zatrudnieni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach pracy wymienionych w wykazie A lub B, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (por. wyroki SN: z dnia 8 czerwca 2011 r., I UK 393/10, LEX nr 950426,

z dnia 19 maja 2011 r., III UK 174/10, LEX nr 901652, z dnia 1 czerwca 2010 r.,

II UK 21/10, LEX nr 619638, z dnia 24 marca 2009 r., I PK 194/08, LEX nr 528152,

z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009/5-6/75, z dnia 6 grudnia 2007 r.,

III UK 66/07, LEX nr 483283, z dnia 19 września 2007 r., III UK 38/07, OSNP 2008/21-22/329 i z dnia 14 września 2007 r., III UK 27/07, OSNP 2008/21-22/325).

W orzecznictwie podkreśla się, że brak świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie przekreśla możliwości ustalenia, że ubezpieczony pracę w takim charakterze rzeczywiście wykonywał. W szczególności wnioskodawca może wykazywać innymi środkami dowodowymi, że jego praca świadczona była w warunkach szczególnych. W postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych stosuje się bowiem

te same reguły dowodzenia, jak w zwykłym procesie cywilnym. Zastosowanie mają zatem

art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. Świadectwo pracy w warunkach szczególnych wydane pracownikowi przez pracodawcę stanowi tylko domniemanie, iż okres pracy w nim podany jest okresem pracy w warunkach szczególnych, o którym mowa w art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. W sytuacji zatem, kiedy brak wymaganego świadectwa wystawionego przez pracodawcę, sąd może prowadzić postępowanie dowodowe zmierzające do ustalenia, czy praca wykonywana przez stronę, była realizowana w warunkach wymaganych przepisami rozporządzenia i czy ubezpieczony zajmował któreś ze stanowisk pracy wymienionych w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (por. np. wyrok SA w Katowicach z dnia 4 listopada 2008 r.,

III AUa 3113/08, LEX nr 552003).

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 maja 1985 r., III UZP 5/85 (LEX nr 14635) wyjaśnił, że w postępowaniu o świadczenia emerytalno- rentowe dopuszczalne

jest przeprowadzenie przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy. Pogląd ten został rozwinięty w znowelizowanym art. 473 k.p.c., który stanowi,

że w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i z przesłuchania stron.

W postępowaniu przed tymi sądami okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń mogą być udowodniane wszelkimi dostępnymi środkami dowodowymi (por. wyrok SN z dnia 2 lutego 1996 r., II URN 3/95, OSNP 1996/16/239). Skoro więc w niniejszej sprawie Zakład Ubezpieczeń Społecznych kwestionował fakt wykonywania przez odwołującego pracy

w szczególnych warunkach, zasadnym stało się ustalenie okoliczności istotnych z punktu widzenia rozstrzygnięcia w oparciu o zeznania świadków, zeznania ubezpieczonego

i na podstawie dowodów z dokumentów.

Pracę w szczególnych warunkach odwołujący wykonywał w okresie zatrudnienia

od 15 czerwca 1989 r. do 14 lipca 1990 r. (1 rok i 29 dni) w Odlewni (...) Spółka Cywilna na stanowisku formierza-odlewnika. Takie stanowisko pracy ubezpieczonego zostało wymienione w świadectwie pracy z dnia 14 lipca 1990 r. z tego okresu zatrudnienia. Okoliczność tę potwierdził świadek E. K. i sam odwołujący słuchany

w charakterze strony. W oparciu o zeznania Sąd ustalił, że jako formierz-odlewnik ubezpieczony w Odlewni (...), gdzie zajmowano się produkcją grzejników żeliwnych, mieszał masę formierską z cementu, betoniku i innych składników. Z masy tej na wibratorach formował grzejniki żeliwne. Odwołujący zalewał również formy z przygotowanymi wcześniej rdzeniami płynnym żelivem. Wszystkie te czynności wykonywał stale i w pełnym wymiarze godzin. W ciągu dnia nie był kierowany do innych prac. Pracę odwołującego

na stanowisku formierza-odlewnika należało zakwalifikować według Działu III, zatytułowanego: „W hutnictwie i przemyśle metalowym”: odlewanie staliwa, żeliwa, metali nieżelaznych i rur, poz. 21 (przygotowywanie mas formierskich i prace formierzy oraz rdzeniaryzy) wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia

7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Sąd ustalił, że pracę w szczególnych warunkach odwołujący realizował również

w okresie zatrudnienia od 1 lutego 1991 r. do 1 lipca 1991 r. (5 miesięcy) w Przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjno-Handlowym (...) Spółka z o.o. z siedzibą w T.

na stanowisku stałego robotnika leśnego-drwala. Taki charakter zatrudnienia ubezpieczonego w pełnym wymiarze godzin potwierdza treść świadectwa pracy z dnia 1 lipca 1991 r.,

w którym wyraźnie zaznaczono, że w tym czasie odwołujący zajmował stanowisko stałego robotnika leśnego-drwala. Słuchany w charakterze strony odwołujący podał,

że w wymienionym wyżej okresie jego praca polegała na przenoszeniu do najbliższej drogi, gdzie znajdował się podjazd, naciętych uprzednio przez pilarzy kłocy z drewna. Jako drwal „łupał” wcześniej kłoce siekierami, żeby mógł je potem przenieść. Poza tym, jako robotnik leśny kopał w lesie rowy odwadniające. Świadek K. W. potwierdził, że odwołujący znosił drewno i układał w stosy w odległości do 25 metrów od drogi tak,

aby umożliwić „zrywce” wywózkę drewna. Układał cały stos drewna na wozie i podwoził

go do drogi wywozowej do miejsca, gdzie mógł podjechać samochód. Świadek

był zatrudniony w Nadleśnictwie D. od 5 stycznia 1979 r. do 31 stycznia 1991 r. jako gajowy, ostatnio zaś stały robotnik leśny-drwal-pilarz, a następnie

w Przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjno-Handlowym (...) Spółka z o.o.

z siedzibą w T. od 1 lutego 1991 r. do 23 czerwca 1995 r. jako drwal-operator maszyn i urządzeń leśnych. Świadek pracował więc wspólnie z odwołującym. Jego zeznania co do charakteru czynności wykonywanych przez ubezpieczonego są więc w pełni miarodajne

i korespondują z zeznaniami samego ubezpieczonego. Co prawda świadek podał,

że odwołujący zajmował stanowisko pomocnika pilarza, ale jednocześnie wskazał na rodzaj czynności wykonywanych przez ubezpieczonego w lesie, które należy kwalifikować jako prace drwali oraz prace przy zrywce i wywózce drewna z lasu. Okoliczność ta zatem

nie miała żadnego znaczenia z punktu widzenia rozstrzygnięcia. Podkreślić trzeba, że Spółka (...) GM powstała na skutek przekształceń z Nadleśnictwa D., gdzie odwołujący pracował od 16 lipca 1990 r. do 31 stycznia 1991 r. na tym samym stanowisku stałego robotnika leśnego-drwala, a okres ten został uznany przez ZUS za pracę w szczególnych warunkach. Skoro tak, stwierdzić należało, że również od 1 lutego 1991 r.

do 1 lipca 1991 r. w Przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjno-Handlowym (...)

(...) Spółka z o.o. z siedzibą w T., zajmując stanowisko stałego robotnika leśnego-drwala, ubezpieczony pracował w szczególnych warunkach. Praca ta wymieniona została

w Dziale VI, zatytułowanym: „W leśnictwie, przemyśle drzewnym i papierniczym”, poz. 1 (prace drwali) i poz. 2 (prace przy zrywce i wywózce drewna z lasu) wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Po doliczeniu wymienionych wyżej okresów zatrudnienia w łącznym wymiarze

1 roku, 5 miesięcy i 29 dni do uznanego przez ZUS stażu pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 13 lat, 5 miesięcy i 26 dni, do wykazania co najmniej 15-letniego okresu takiej pracy brakowało jeszcze ubezpieczonemu 5 dni.

W aktach ZUS znajdują się świadectwa pracy z dnia 18 listopada 1996 r.

i 27 kwietnia 1998 r., z treści których wynika, że pracę w szczególnych warunkach odwołujący wykonywał również w okresach zatrudnienia od 12 listopada 1996 r. do

18 listopada 1996 r. w (...) S.A. i od 24 marca 1998 r. do 27 kwietnia 1998 r. w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w K. na stanowisku spawacza. Okoliczność tę ubezpieczony potwierdził w swoich zeznaniach. Jak podał, w (...) S.A. w ciągu dnia realizował prace spawalnicze przy zbiorniku, jaki znajdował się

na terenie Zakładów (...) w T., zaś w Spółce (...) spawał kontenery wykonane z blachy. Wskazał też, że posiada uprawnienia spawacza CO 2, elektroda, mma

i (...). W świadectwie pracy z dnia 18 listopada 1996 r. z okresu zatrudnienia od 12 listopada 1996 r. do 18 listopada 1996 r. w (...) B. w punkcie 8 zaznaczono, że w tym czasie ubezpieczony wykonywał pracę w szczególnych warunkach jako spawacz.

Doliczenie tych okresów zatrudnienia od 12 listopada 1996 r. do 18 listopada 1996 r.

i od 24 marca 1998 r. do 27 kwietnia 1998 r. (za wyjątkiem 1 dnia nieusprawiedliwionego, niepłatnego), do stażu pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 14 lat, 11 miesięcy i 25 dni, daje odwołującemu ponad 15 lat takiej pracy.

W pozostałych okresach zatrudnienia odwołujący nie wykonywał pracy

w szczególnych warunkach albo zajmował łączone stanowiska. W (...) Spółka

z o.o. w T. był ślusarzem i blacharzem-dekarzem. Na budowie eksportowej w Rosji, gdzie wysłany został przez (...), wykonywał prace ślusarskie

i blacharskie. Robił parapety na okna, jako dekarz układał blachę na dachach i wykonywał obróbkę blacharską. Jeżeli istniała taka potrzeba, pracował z łopatą i przenosił różne rzeczy. W (...) był ślusarzem. W Hucie (...)

w T. zajmował stanowisko ślusarza-mechanika, zaś w (...) Spółka z o.o. w D. stanowisko spawacza-ślusarza. W Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Handlowo-Usługowym (...) Sp. z o.o. w T. pracował jako spawacz, ślusarz, dekarz i robotnik budowlany. W (...) Sp. z o.o. w T. był operatorem prasy do produkcji nakrętek. W Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) S.A. K. wykonywał prace spawacza, ślusarza i monter. Na budowie eksportowej w Niemczech, gdzie

wysłany został przez (...) S.A. w K., pracował zaś w zakładzie produkcji kontenerowych cepeenów E. jako spawacz, ślusarz i monter.

W okolicznościach faktycznych sprawy Sąd uznał, że zaskarżona decyzja (...) Oddział w T. z dnia 23 marca 2018 r. nie była zasadna, ponieważ na dzień 1 stycznia 1999 r. odwołujący wykazał co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach.

Mając to na uwadze, na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego

oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał odwołującemu prawo do emerytury od dnia 22 lutego 2018 r., tj. od daty wniosku.